

13.130

WOJSKOWE PRZEDSIĘBIORSTWO HANDLOWE
w Rzeszowie

INSTRUKCJA

bezpieczeństwa i higieny
pracy

WOJSKOWE PRZEDSIĘBIORSTWO HANDLOWE
w Rzeszowie

I N S T R U K C J A

**bezpieczeństwa i higieny
pracy**

Opracował: Arkadiusz Kakowski

Uzupełnił: Adam Trojanowski

614.8+331.823:
3817(438)

13.130

zppt Przemysł 223-2-71 500 W-3/236

D 17.08.1973

Instrukcja niniejsza została opracowana w oparciu o program kursu bhp dla załóg pracowniczych i młodocianych zatrudnionych w przedsiębiorstwach resortu handlu wewnętrznego.

Nr KA-III-P-6/1-67 z dnia 22.III.1967 r.

Podstawowe akty prawne:

- Ustawa z dnia 30.III.1965 r. „O bezpieczeństwie i higienie pracy” (Dz. Ustaw nr 13, poz. 9).
- Zarządzenie Nr 68 Ministra Handlu Wewnętrznego z dnia 25.VIII.1969 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy w jednostkach organizacyjnych resortu handlu wewnętrznego (Dz. Urzędowy MHW nr 21).
- Ustawa z dnia 23.I.1968 r. o świadczeniach pieniężnych przysługujących w razie wypadku przy pracy (Dz. Ustaw nr 3, poz. 8).
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18.VI.1968 r. w sprawie jednorazowych odszkodowań i innych świadczeń przysługujących w razie wypadków przy pracy. (Dz. Ustaw Nr 22, poz. 144).
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18.VI.1968 r. w sprawie rozciągnięcia przepisów ustawy o świadczeniach przysługujących w razie wypadków przy

pracy na choroby zawodowe (Dz. Ustaw nr 22, poz. 145).

- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18.VI.1968 r. w sprawie zasad i trybu ustalania okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy oraz trybu postępowania odwoławczego w tych sprawach (Dz. Ustaw Nr 22, poz. 143).

Wstęp

Ochrona pracy oraz ustawodawstwo regulujące sprawy bezpieczeństwa i higieny pracy w Polsce Ludowej jest wyrazem troski Państwa o człowieka. Zachowanie zdrowia pracownika i przedłużenie jego życia przy zachowaniu pełnej zdolności fizycznej jest zasadniczym celem działalności związków zawodowych i służby administracyjnej bhp.

Postęp techniczny, mechanizacja i modernizacja stanowisk pracy, wprowadzona również w resorcie handlu wewnętrznego, zastępuje wysiłek człowieka, lepsze warunki pracy i pozwala na zwiększenie wydajności.

Wprowadzona mechanizacja wymaga jednak od człowieka znajomości maszyn i właściwego posługiwania się nimi w codziennej pracy. Brak znajomości elementarnych zagadnień techniki, brak uświadomienia sobie niebezpieczeństwa wynikającego z niewłaściwej obsługi maszyn i nieprzestrzeganie obowiązujących przepisów bhp jest przyczyną wypadków przy pracy powodujących choroby zawodowe, kalectwo, lub śmierć pracownika. Dlatego też nie przestrzeganie ustawodawstwa pracy i przepisów bhp jest działaniem szkodliwym dla pracownika, a w szerszym aspekcie społecznym i gospodarczym jest działaniem szkodliwym dla Pań-

stwa. Każdy wypadek przy pracy sprowadza cierpienia fizyczne i moralne dla pracownika i jego rodziny, a społeczeństwu przysparza ludzi kalek, sieroty i wdowy, którym musimy zapewnić egzystencję bez ich udziału w twórczym wysiłku narodu.

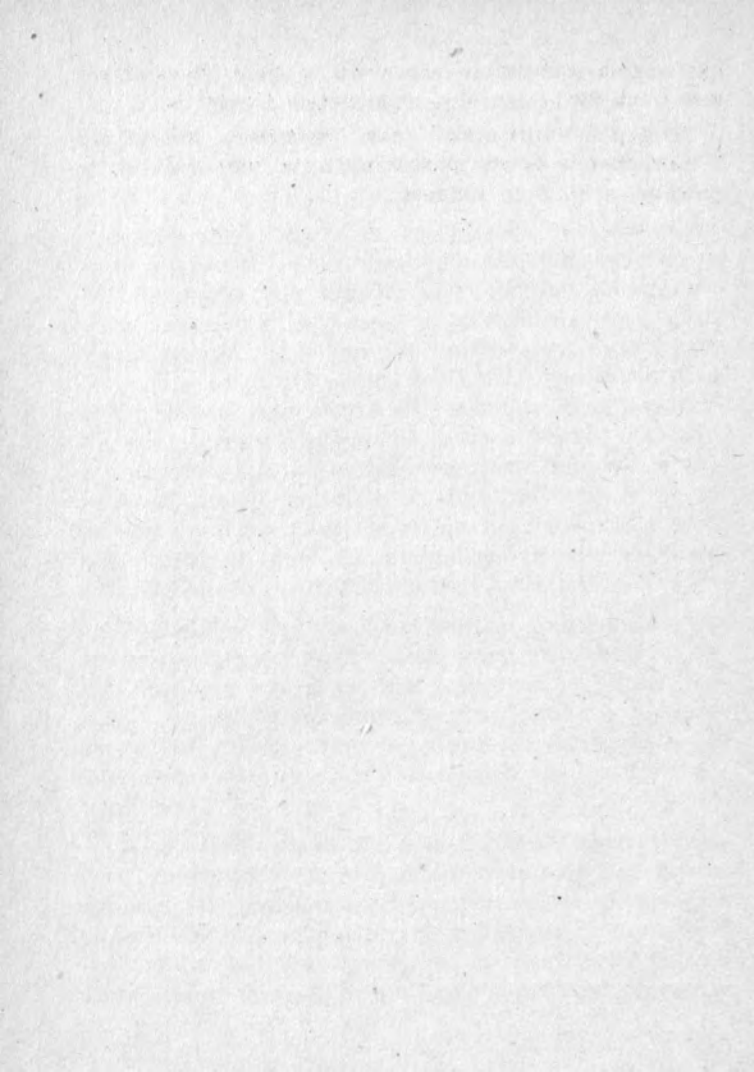
Każde stworzone przez niedbalstwo lub nieświadomość zagrożenie wypadkowe może być przyczyną śmierci pracownika lub długotrwałej choroby. Niezaizolowany przewód elektryczny w jednym wypadku może lekko porazić, a w innych sprzyjających warunkach dla przepływu prądu przez ciało ludzkie może być przyczyną śmierci pracownika. Nieosłonięte koło zamachowe przy agregacie chłodniczym może lekko skaleczyć, a w innym wypadku może urwać palec lub rękę i spowodować trwałe kalectwo. Naderwany uchwyt czajnika, czy garnka używanego do gotowania wrzątku może być przyczyną groźnego w skutkach poparzenia powodującego długotrwałą chorobę lub kalectwo.

Ustawowym obowiązkiem każdego pracownika jest stosowanie bezpiecznych metod pracy i usuwanie wszelkich zagrożeń mogących być przyczyną wypadku. Jednym z czynników umożliwiających spełnienie tego zadania jest szkolenie się pracownika i zdawanie egzaminów sprawdzających z posiadanych wiadomości z zakresu bhp.

Stałe zaznajamianie się z instrukcjami obsługi urządzeń mechanicznych, znajomość przepisów bhp interesowanie się problematyką bezpieczeństwa pracy oraz stosowanie tych wiadomości w codziennej pracy ułatwi każdemu z nas wywiązanie się z nałożonych ustawą obowiązków, pozwoli zapobiegać wypadkom przy pra-

cy, a tym samym w znacznym stopniu wyeliminuje z naszego życia choroby, nieszczęścia i kalectwo.

Niniejsza broszurka, przy właściwej konsultacji i zrozumieniu istoty poruszanych w niej problemów powinna spełnić to zadanie.

I. PODSTAWOWE ZAGADNIENIA PRAWNE OCHRONY PRACY

1. Jaki podstawowy dokument prawny reguluje sprawy bhp w Polsce?

Odp. Ustawa z dnia 30.III.1965 r. o bezpieczeństwie i higienie pracy ogłoszone w Dz. Ustaw nr 13, poz. 91.

2. Jakie podstawowe problemy reguluje ustawa z dnia 30.III.1965 r.?

Odp. Ustawa reguluje następujące problemy:

- projektowanie, budowę i stan pomieszczeń pracy,
- obowiązek zabezpieczenia maszyn i urządzeń technicznych,
- zapewnienie ochrony zdrowia i opieki lekarskiej pracownikom,
- wymagania higieniczno-sanitarne zakładów i stanowisk pracy,
- obowiązek szkolenia pracowników z zakresu bhp,
- zaopatrzenie pracowników w odzież i sprzęt ochrony osobistej,
- rejestrowanie wypadków przy pracy i chorób zawodowych,
- obowiązki pracowników przestrzegania zasad i przepisów bhp,

- obowiązki nadzoru nad przestrzeganiem zasad i przepisów bhp,
- sankcje karne za nieprzestrzeganie ustawy.

3. Wymień podstawowe obowiązki wynikające z Ustawy?

Odp. Pracownik przedsiębiorstwa jest zobowiązany:

- 1) wykonywać pracę w sposób zgodny z zasadami i przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy oraz przestrzegać wydawanych w tym zakresie zarządzeń i wskazówek przełożonych,
- 2) dbać o należyty stan maszyn i urządzeń, narzędzi i sprzętu oraz porządek i ład w miejscu pracy,
- 3) używać przydzielonej mu odzieży ochronnej i roboczej oraz sprzętu ochrony osobistej zgodnie z ich przeznaczeniem,
- 4) poddawać się badaniom lekarskim wstępnym, okresowym i kontrolnym oraz innym zarządzonej przez właściwe organy i stosować się do zaleceń lekarskich,
- 5) brać udział w szkoleniu instruktażu z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy, znać obowiązujące w tym zakresie przepisy oraz podawać wymaganym egzaminom sprawdzającym,
- 6) niezwłocznie zawiadomić przełożonych o zauważonym w zakładzie pracy wypadku albo zagrożeniach dla zdrowia lub życia ludzkiego.

4. Jaki dokument prawny reguluje sprawy bhp w resorcie MHW?

Odp. Zarządzenie nr 68 Ministra Handlu Wewnętrznego z dnia 25.VIII.1969 r. w sprawie bhp w jednostkach organizacyjnych handlu wewnętrznego — ogłoszone w Dz. Urzędowym MHW nr 21, poz. 43.

5. Wymień niektóre uprawnienia wynikające z ochrony pracy kobiet.

Odp.

- zakaz zatrudniania kobiet przy pracach objętych wykazem prac wzbronionych kobietom,
- płatne urlopy macierzyńskie,
- prawo korzystania z 2 półgodzinnych przerw w pracy na każde dziecko karmione piersią,
- zakaz zatrudniania w godzinach nadliczbowych i w porze nocnej oraz poza stałym miejscem pracy kobiet od 4 miesiąca ciąży lub mających na utrzymaniu dzieci w wieku do 12 miesięcy,
- zakaz rozwiązywania umowy o pracę z kobietą od 3-go miesiąca ciąży.

6. Kiedy kobieta w ciąży może być zwolniona z pracy?

Odp. Kobieta w ciąży może być zwolniona w wypadku:

- kradzieży mienia społecznego,
- uporczywego niewywiązywania się z obowiązków służbowych,
- do 5-go miesiąca ciąży z innych ważnych przyczyn np. długotrwałej choroby, reorganizacji przedsiębiorstwa itp.

7. W jakim okresie winien być udzielony kobiecie urlop macierzyński?

Odp. Urlop macierzyński trwa 12 tygodni z tego należy skorzystać:

- dwa tygodnie przed porodem,
- trzy tygodnie po rozwiązaniu (obowiązkowo),
- dwa tygodnie pozostawia się do wyboru kobiecie.

8. Wymień dopuszczalne granice przenoszenia ciężarów dla kobiet?

Odp. Normy podnoszenia ciężarów dla kobiet są następujące:

	w poziomie	pod górę
— o ile praca odbywa się stale	20 kg	15 kg
— o ile praca ma charakter dorywczy	30 kg	15 kg
— kobieta w ciąży do 6 m-cy	5 kg	—
— kobietom w ciąży po 6 miesiącu zabronione jest przenoszenie wszelkich przedmiotów uważanych za ciężary.		

9. Wymień dopuszczalne granice przenoszenia ciężarów dla pracowników młodocianych.

Odp. Normy przenoszenia ciężarów dla pracowników młodocianych są następujące:

	w poziomie	pod górę
— dla chłopców do lat 16	8 kg	5 kg
— dla dziewcząt do 16 lat	5 kg	3 kg
— dla chłopców powyżej 16 lat	16 kg	8 kg
— dla dziewcząt powyżej 16 lat	10 kg	5 kg

10. Jaki czas pracy obowiązuje pracowników młodocianych?

Odp. Dla pracowników w wieku od 14 — 16 lat, czas pracy wynosi 36 godzin tygodniowo (6 godzin dziennie) z tego 18 godzin przeznaczają się w szkole.

W wieku od 16—18 lat wynosi 46 godzin tygodniowo (8 godzin dziennie) z tego 18 godzin przeznaczonych jest na naukę w szkole.

11. Przy jakich pracach nie może być zatrudniony pracownik młodociany?

Odp. Pracownika młodocianego nie wolno zatrudniać:

- przy obsłudze urządzeń technicznych bez nadzoru,
- przy pracach na wysokościach powyżej 3 metrów,
- w transporcie jako pracownika stałego,
- w zakładach gastronomicznych w godzinach od 15.00 do 7.00,
- przy innych pracach objętych wykazem prac wzbronionych tej kategorii pracownikom.

12. Czy pracownika młodocianego można zatrudnić w godzinach nadliczbowych i w porze nocnej?

Odp. Nie, nie wolno nawet za zgodą pracownika młodocianego.

13. Jaki urlop przysługuje pracownikowi młodocianemu?

Odp. Pracownikowi młodocianemu do 16 roku życia przysługuje w I-szym roku nauki po półrocznej pracy 12 dni roboczych, po roku pracy 26 dni roboczych, a w latach następnych 26 dni roboczych. W roku w którym pracownik kończy 18 rok życia przysługuje 20 dni roboczych.

14. Jakie organa sprawują nadzór nad przestrzeganiem ustaw o ochronie pracy?

Odp. Nadzór sprawują:

- Związki Zawodowe,
- Inspekcja Pracy,
- Państwowy Dozór Techniczny,
- Państwowa Inspekcja Sanitarna,
- Służba Administracyjna bhp,

— Organa Sprawiedliwości — Prokuratury — Sądy.

15. Jakie osoby mają prawo kontrolować warunki pracy w zakładzie z ramienia Związków Zawodowych?

Odp. Inspekcja Pracy, Społeczny Inspektor Pracy.

16. Jakie kary może nakładać Inspektor Pracy?

Odp. Karę grzywny od 100—1.500 zł W wypadku ujawnienia przewinienia kwalifikującego do kary surowszej, występuje z wnioskiem do Kolegium Orzekającego.

17. Jakie kary może nakładać Państwowa Inspekcja Sanitarna?

Odp.

- grzywnę od 100—500 zł dla osób fizycznych,
- grzywnę od 1000—5000 zł dla zakładu pracy.

18. Jakie kary może nakładać zakład pracy pracownikowi za łamanie przepisów bhp?

Odp.

- upomnienie,
- ostrzeżenie,
- nałożenie kary pieniężnej,
- obniżenie lub pozbawienie premii,
- przeniesienie do pracy niżej zaszeregowanej,
- zwolnienie z pracy bez wypowiedzenia z winy pracownika.

19. Wymień kary określone w prawie karnym (kary sądowe).

Odp. Prawo karne przewiduje n/w kary:

- za przestępstwo nieumyślne, które spowodowało śmierć do 5 lat więzienia,
- za nieumyślne spowodowanie trwałego kalectwa — do 3 lat więzienia,

- za stworzenie stanu zagrożenia — do 3 lat więzienia,
- za uporczywy lub złośliwy brak dbałości o stan bhp do 5 lat więzienia,
- za brak nadzoru nad wykonywaniem obowiązków przez podległych pracowników — kara więzienia do lat 5.

20. Kto sprawuje społeczną kontrolę nad przestrzeganiem przepisów bhp i ustawodawstwa pracy w przedsiębiorstwie?

Odp. Rada Zakładowa za pośrednictwem Zakładowego Inspektora Pracy.

21. Jakie skutki określone w prawie cywilnym może pociągnąć nieprzestrzeganie przepisów bhp?

Odp. Osoba poszkodowana może dochodzić odszkodowania pieniężnego od osoby, która spowodowała szkody materialne w wyniku spowodowanego wypadku.

22. Kto kieruje sprawami bhp w Przedsiębiorstwie?

Odp. Dyrektor Przedsiębiorstwa za pośrednictwem inspektora bhp i kierowników działów.

23. Jakie uprawnienia posiada inspektor bhp?

Odp.

- wizytowania wszystkich placówek o każdej porze,
- wydawania zaleceń zmierzających do usunięcia stwierdzonych zagrożeń,
- kontrolowanie stanu bhp w przedsiębiorstwie oraz czuwanie nad przestrzeganiem przepisów bhp przez pracowników przedsiębiorstwa,
- występowanie z wnioskami do Dyrektora o ukaranie osób nieprzestrzegających przepisów bhp.

24. Jakie przepisy regulują sprawy świadczeń pieniężnych przysługujących w razie wypadku przy pracy?

Odp.

- Ustawa z dnia 23.I.1968 r. ogłoszona w Dz. U. nr 3, poz. 8.
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18.VI.1968 r. ogłoszone w Dz. Ustaw nr 22, poz. 144.
- Zarządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 29.X.1968 r. ogłoszone w Monitorze Polskim nr 49, poz. 343.

25. Jaki urlop wypoczynkowy przysługuje pracownikowi w zależności od posiadanego stażu pracy.

Odp. Pracownikowi przysługuje:

— po 1 roku pracy	14 dni roboczych
— po 3 latach pracy	17 dni "
— po 6 latach pracy	20 dni "
— po 10 latach pracy	26 dni "

26. Jakie okresy nauki wlicza się do wymiaru urlopu wypoczynkowego?

Odp. Zaliczeniu podlegają n/w okresy nauki po ukończonej szkole:

— zawodowej	— 3 lata
— średniej ogólnokształcącej	— 4 lata
— technikum	— 5 lat
— pomaturalnej	— 6 lat
— wyższej	— 8 lat

II. OBOWIĄZKI Z ZAKRESU BHP

27. Jakie obowiązki bhp ciążą na Dyrektorze Przedsiębiorstwa?

Odp.

- organizowanie pracy w podległych przedsiębiorstwach w sposób zapobiegający wypadkom przy pracy i chorobom zawodowym,
- sprawowanie nadzoru nad terminowym przestrzeganiem zasad i przepisów bhp przez pracowników przedsiębiorstwa,
- zapewnienie szkolenia pracowników w zakresie bhp.

28. Jakie obowiązki w zakresie bhp ciążyą na kierowniku sklepu, zakładu, magazynu?

Odp.

- organizowanie stanowisk pracy oraz sposobu pracy pracowników w sposób zabezpieczający przed wypadkami,
- sprawowanie nadzoru nad bezpiecznym stanem urządzeń i pomieszczeń oraz kontrolowania przestrzegania przez pracowników zasad i przepisów bhp,
- udzielanie instruktażu wstępnego na stanowisku pracy pracownikom nowo przyjętym oraz okresowego wszystkim pracownikom,
- współdziałanie ze służbą bhp i społecznym inspektorem pracy nad poprawą warunków bhp w placówce.

29. Jaki obowiązek ciąży na pracowniku w zakresie bhp.

Odp. Podstawowym obowiązkiem pracownika jest znajomość oraz przestrzeganie przepisów i instrukcji bhp. Naruszenie ich traktuje się jako przekroczenie szczególnie zagrażające porządkowi i dyscyplinie pracy.

30. Do czego zobowiązany jest pracownik w wypadku zauważenia usterki technicznej urządzenia elektrycznego lub mechanicznego względnie jego nieprawidłowego działania?

Odp. Pracownik zobowiązany jest:

- wyłączyć urządzenie z eksploatacji,
- zgłosić usterkę kierownikowi placówki w celu jej usunięcia.

III. PODSTAWY FIZJOLOGII I HIGIENY PRACY

31. Co to jest fizjologia pracy?

Odp. jest to nauka rozpatrująca zmiany jakie zachodzą w organizmie człowieka w czasie pracy, bada ubytek energii w czasie wysiłku umysłowego i fizycznego oraz wskazuje środki i metody powodujące powrót organizmu ludzkiego do stanu pierwotnego (regeneracja sił organizmu).

32. Co to jest higiena pracy?

Odp. Higiena pracy jest to zespół czynników stwarzających najkorzystniejsze warunki dla organizmu ludzkiego w czasie wykonywania pracy.

33. Jakie narządy organizmu ludzkiego są zaangażowane w czasie pracy?

Odp.

- Narządy zmysłów jak: wzrok, słuch, powonienie, smak, dotyk, które przekazują bodźce z zewnątrz drogami układu nerwowego do kory mózgowej.
- Grupy mięśni, które za pomocą układu nerwowego otrzymują z mózgu impulsy powodujące skórcz mięśni i ruch poszczególnych części ciała ludzkiego.

34. Co to jest statystyczne napięcie mięśni?

Odp. Jest to napięcie grupy mięśni zaangażowanych przy wykonywaniu pracy przez poszczególne części ciała, jak: ręce, nogi, kręgosłup itp.

35. Kiedy zwalniamy statystyczne napięcie mięśni?

Odp. W czasie wypoczynku biernego i zmiany postawy ciała.

36. Wymień czynniki szkodliwe dla zdrowia zachodzące w czasie pracy.

Odp. Czynniki szkodliwymi dla zdrowia są:

- niewłaściwa i niewygodna pozycja przy pracy,
- niewygodna odzież i obuwie,
- złe oświetlenie stanowiska pracy,
- brak lub niewłaściwa wentylacja pomieszczenia,
- niewłaściwa temperatura pomieszczeń,
- zapylenie i nasycenie powietrza gazami i parami.

37. Co to jest choroba zawodowa?

Odp. Jest to schorzenie wywołane długotrwałym działaniem na organizm ludzki jednego lub kilku czynników szkodliwych dla zdrowia.

38. Jakie choroby zawodowe mogą występować w handlu i usługach.

Odp. Płaskostopie, żylaki, skrzywienie kręgosłupa i inne.

39. Na czym polega higiena osobista sprzedawcy?

Odp. Sprzedawca winien przestrzegać higieny osobistej, ręce myć po każdym zabrudzeniu, paznokcie krótko przycinać i czyścić, nosić czystą odzież osobistą i ochroną. Zabrania się wychodzić do ubikacji w ubraniu ochronnym, a po wyjściu z ubikacji należy ręce wymyć mydłem.

40. Do czego zobowiązany jest sprzedawca artykułów spożywczych?

Odp. Do poddawania się badaniom lekarskim na choroby zakaźne i nosicielstwo i posiadania stale aktualną książeczkę zdrowia, uprawniającą do pracy w sklepie spożywczym lub bufecie.

41. Co powinno znajdować się przy każdym zakładzie pracy z uwagi na warunki sanitarne?

Odp. Czynna ubikacja, woda bieżąca względnie miska do mycia i oddzielnie wiadro do czystej i brudnej wody, ręcznik i mydło.

42. Do czego uprawniony jest pracownik nie posiadający łazienki domowej?

Odp. Do korzystania na koszt zakładu pracy z płatnej łaźni miejskiej 4 razy w miesiącu.

43. Do czego służy apteczka zakładowa?

Odp. Do udzielania pierwszej pomocy w razie zranienia lub zachorowania pracownika.

44. Na czym polega dobrze zorganizowana pierwsza pomoc choremu?

Odp. Dobrze zorganizowana pierwsza pomoc polega na:

- szybkości działania,
- umiejętnym stosowaniu zabiegów pierwszej pomocy,
- szybkim wezwaniu lekarza względnie dobrze zorganizowanym transporcie chorego do zakładu leczniczego.

45. Jak należy postąpić w wypadku porażenia prądem elektrycznym?

Odp. Wyłączyć natychmiast chorego z obwodu prądu. W wypadku utraty przytomności stosować sztuczne oddychanie do chwili przybycia lekarza. Po odzyskaniu przytomności opatrzyć oparzenie opatrunkiem ochronnym.

46. W jaki sposób należy wyłączyć chorego z obwo-
du prądu elektrycznego?

Odp. Wyłączając porażonego z obwo-
du prądu elektrycznego należy postępować następująco:

- jeśli sytuacja na to pozwala, wyłączyć urządzenie elektryczne z którym styka się porażony, wyciągając wtyczkę z gniazda wtykowego, względnie przekręcając wyłącznik (kontakt),
- jeśli nie możemy wyłączyć prądu za pomocą wyłącznika lub gniazda wtykowego, chorego, należy chwycić przez rękawice gumowe względnie suchą i nie przewodzącą prądu tkaninę i energicznie oderwać delikwenta od źródła prądu. Należy przy tym, pamiętać, że dotykając bezpośrednio porażonego, prąd elektryczny może płynąć przez osobę ratującą, a spływając do ziemi może również porazić. Dlatego wskazanym jest, aby ratujący stał na podłożu nie przewodzącym prądu elektrycznego, jak suche drewno, guma itp.

47. Jak należy postąpić w wypadku ataku serca?

Odp. Ułożyć chorego na wznak i kłaść zimne okłady na okolicę serca. Jeśli chory jest przytomny podać krople nasercowe, mocną kawę lub herbatę. Zachować spokój i wezwać lekarza.

48. Jak ratować osobę zatrutą czynnikiem chłodniczym?

Odp. Wynieść z pomieszczenia na świeże powietrze, podawać dwuwęglan sodu i bromek potasu, wezwać lekarza.

49. Jak ratować chorego w wypadku krwotoku z płuc?

Odp. Ułożyć chorego w pozycji półsiedzącej, położyć worek z lodem lub zimny okład na klatkę piersiową wezwać lekarza.

50. Jak należy ratować chorego ze wstrząsem mózgu?

Odp. Ułożyć chorego na wznak z lekko podniesioną górną częścią ciała, stosować zimne okłady na głowę. Nie podawać nic do picia. Wezwać lekarza.

51. Ratunek chorego z krwotokiem tętniczym.

Odp. W wypadku krwotoku tętniczego (krew jasno czerwona) założyć opaskę zaciskającą powyżej rany, założyć opatrunek na ranę, wezwać lub przewieść chorego do lekarza. Opaska zaciskająca nie może być założona dłużej niż 2 godziny, przy czym co pół godziny należy zmniejszyć ucisk opaski.

52. Ratunek chorego z krwotokiem żylnym (krew ciemno-czerwona).

Odp. Krwawiącą kończynę unieść do góry i założyć opaskę uciskającą poniżej rany. Założyć silnie uciskającą opatrunek na ranę i wezwać lekarza.

53. Jak ratować chorego zatrutego benzyną — etyliną?

Odp. Chorego wynieść na świeże powietrze. W razie zatrucia drogą doustną natychmiast podać do wypicia pół szklanki parafiny płynnej, doustnie 40—50 kropli kardiamidu, zastosować sztuczne oddychanie, wezwać lekarza.

54. W jaki sposób wykonuje się sztuczne oddychanie?

Odp. Sztuczne oddychanie zaleca się wykonywać metodami „usta—usta” lub „usta—nos”. Ratujący odchyła ku tyłowi i na bok głowę leżącego na plecach

chorego, rozchyła usta i przycisnąwszy obejmuje szczelnie swoimi wargami usta chorego, robi silny wdech, włączając swoje powietrze do płuc chorego, następnie odchyła się i naciskając klatkę piersiową chorego robi wydech. Czynność tę należy powtarzać rytmicznie w jednakowych odstępach czasu około 16 razy na minutę. Jeśli istnieją trudności z rozwarciem ust, a nos jest drożny można w ten sposób wdmuchiwać powietrze do nosa chorego. Sztuczny oddech należy stosować pół godziny i dłużej, aż do wystąpienia samoistnych oddechów chorego względnie przybycia lekarza.

— 55. Ratowanie osób na których pali się odzież.

Odp. Płonącemu nie pozwolić biegać, gdyż prąd powietrza podsyca ogień. Przewrócić płonącego na ziemię i zadusić ogień narzucając koc azbestowy, płaszcz lub inną grubą tkaninę lub obracać po ziemi i celu stłumienia ognia. Po ugaszeniu ostrożnie rozebrać i opatrzyć rany wazeliną lub maścią borną. Wezwać lekarza.

IV. WYPADKI PRZY PRACY

56. Co to jest wypadek przy pracy?

Odp. Jest to zdarzenie nagle wywołane przyczyną zewnętrzną, powodujące czasową niezdolność do pracy co najmniej 1 dzień, nie licząc dnia wypadku, trwałe kalectwo lub śmierć pracownika.

•57. Do czego zobowiązany jest pracownik, który uległ wypadkowi lub zauważył wypadek przy pracy kolegi?

Odp. Jeśli stan zdrowia na to pozwala zawiadomić o wypadku kierownika placówki. Jeśli wypadkowi uległ towarzysz pracy, należy udzielić mu pierwszej pomocy,

a następnie zawiadomić o wypadku kierownika placówki i najbliższą rodzinę chorego.

58. Jakie mogą być przyczyny i źródła wypadków przy pracy?

Odp.

- Zły stan urządzeń techniczno-produkcyjnych,
- brak osłon i urządzeń zabezpieczających,
- wadliwość osłon i urządzeń zabezpieczających,
- brak lub zły stan ochron osobistych,
- wadliwe utrzymywanie stanowisk pracy, przejść i urządzeń,
- brak przeszkolenia zawodowego i w zakresie bhp,
- wadliwa organizacja pracy,
- brak nadzoru i stosowanie wadliwych metod pracy,
- zły stan narzędzi, niewłaściwe żarty, używanie alkoholu,
- samowolne uruchamianie maszyn przez osoby nieupoważnione.

59. Jak dzielimy wypadki przy pracy pod względem ciężkości?

Odp.

- na wypadki lekkie od 1—3 dni niezdolności do pracy,
- na wypadki średnie od 3—28 dni niezdolności do pracy,
- na wypadki ciężkie ponad 28 dni niezdolności do pracy,
- wypadki śmiertelne,
- wypadki zbiorowe.

60. Co to jest wypadek zbiorowy przy pracy?

Odp. Jest to wypadek w którym poszkodowanych jest dwóch i więcej pracowników.

61. Jakie obowiązki ciążyą na przełożonym pracownika, który uległ wypadkowi ciężkiemu.

Odp.

- zorganizować niezwłocznie pomoc i ratunek,
- zawiadomić o wypadku służbę bhp, Dyrektora, MO, Pogotowie oraz rodzinę,
- zabezpieczyć miejsce wypadku.

62. W jaki sposób winno być zabezpieczone miejsce wypadku?

Odp. Miejsce wypadku należy zabezpieczyć przez:

- niedopuszczenie do miejsca wypadku osób niepowołanych,
- unieruchomienie maszyn i zmiany położenia przedmiotów które spowodowały wypadek lub pozwalają odtworzyć jego przebieg.

63. Kto dokonuje ustalenia okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy?

Odp. Komisja powypadkowa powołana przez Dyrektora w porozumieniu z Radą Zakładową.

64. Kogo przesłuchuje Komisja powypadkowa?

Odp.

- Pracownika poszkodowanego w wypadku o ile stan jego zdrowia na to pozwala.
- Świadków wypadku wskazanych przez poszkodowanego lub wskazanych przez kierownika placówki.
- Inne osoby mogące wskazać okoliczności i przyczyny powstania wypadku.

65. Co zobowiązana jest sporządzić komisja powypadkowa po przeprowadzeniu dochodzenia?

Odp. Komisja winna sporządzić „Protokół ustalenia okoliczności i przyczyn wypadku przy pracy” i jeden egz. doręczyć osobie poszkodowanej lub rodzinie.

66. Do czego zobowiązana jest służba administracyjna bhp po zaistnieniu wypadku?

Odp.

- Do sporządzania karty wypadku przy pracy.
- Podjąć kroki zapobiegające podobnym wypadkom.
- Wyciągnąć wnioski w stosunku do osób, które przyczyniły się do powstania wypadku.

67. Jakie odszkodowania mogą być wypłacane pracownikowi, który uległ wypadkowi przy pracy?

Odp.

- Jednorazowe odszkodowanie za trwałe uszczerbek na zdrowiu w wysokości 400.— zł za 1% trwałego uszczerbku ustalonego przez Komisję Lekarską PZU. Najmniejsze odszkodowanie wynosi 2.000 zł.
- Odszkodowanie pieniężne w wysokości 40.000 zł w razie zaliczenia pracownika do I lub II grupy inwalidzkiej.
- Renta wyrównawcza w wypadku obniżenia się zarobków pracownika w wyniku wypadku przy pracy.
- Renta rodzinna osobom pozostałym po pracowniku zmarłym w wyniku wypadku przy pracy.
- Odszkodowanie za odzież oraz przedmioty zniszczone w związku z wypadkiem.

68. Kiedy przedsiębiorstwo może odmówić pracownikowi wypłaty odszkodowania za skutki wypadku przy pracy?

Odp. Jeśli wypadek powstał z wyłącznej winy pracownika:

- a) w wyniku upórczego łamania i nie przestrzegania przepisów bhp,
- b) na skutek picia alkoholu.

69. Kto zobowiązany jest udowodnić winę pracownika?

Odp. Winę pracownika musi udowodnić zakład pracy.

70. Co jest podstawą do wypłacenia odszkodowania za trwałe uszczerbek na zdrowiu?

Odp.

- Orzeczenie Komisji Lekarskiej PZU.
- Orzeczenie Komisji d/s Inwalidztwa zaliczając pracownika do I lub II grupy inwalidzkiej.

71. W jakich wysokościach przysługuje pracownikowi renta inwalidzka?

Odp.

- Pracownikowi zaliczonemu do I grupy inwalidzkiej 100% zarobku + 300 zł dodatek za nieporadność.
- Pracownikowi zaliczonemu do II grupy inwalidzkiej 90% zarobku.
- Pracownikowi zaliczonemu do III grupy inwalidzkiej 65% zarobku.

72. Kto rozpatruje roszczenia pracownika o wypłacenie odszkodowania za zniszczone mienie osobiste?

Odp. Dyrekcja Przedsiębiorstwa wraz z Radą Zakładową.

V. ŚRODKI ZMIERZAJĄCE DO POPRAWY WARUNKÓW BHP

73. Co to są społeczne przeglądy stanowisk pracy?

Odp. Jest to analiza warunków pracy na poszczególnych stanowiskach pracy przeprowadzona przez:

- przedstawicieli Rady Zakładowej,

- męża zaufania (grupowego Związków Zawodowych),
- kierownika placówki,
- pracownika zatrudnionego na danym stanowisku pracy.

74. Co sporządza Komisja, która przeprowadza społeczny przegląd stanowisk pracy?

Odp. Komisja sporządza protokół ze społecznego przeglądu, który służy jako materiał do ustalenia potrzeb rzeczowych i finansowych do polepszenia warunków pracy w przedsiębiorstwie.

75. Do czego zobowiązany jest pracownik w zakresie szkolenia bhp?

Odp.

- Do odbycia szkolenia wstępnego i okresowego I stopnia.
- Do poddania się egzaminowi sprawdzającemu.

76. Jakie szkolenie winien odbyć każdy pracownik przyjęty do pracy?

Odp.

- Szkolenie wstępne przed przyjęciem pracownika do pracy.
- Instruktaż wstępny na stanowisku pracy przed objęciem pracy.
- Szkolenie okresowe I stopnia co dwa lata.
- Szkolenie okresowe II stopnia co 3 lata (kierownicy plac.).

77. Kto udziela instruktażu wstępnego na stanowisku pracy?

Odp. Instruktażu udziela kierownik placówki.

78. Do czego zobowiązany jest pracownik po objęciu stanowiska roboczego.

Odp.

- Zapoznać się ze sposobem obsługi urządzeń mechanicznych i instrukcjami obsługi tych urządzeń oraz instrukcjami bhp.
- Zapoznać się z czynnościami jakie obowiązują na danym stanowisku pracy.
- Stosować bezpieczne metody pracy i o wszelkich zagrożeniach zgłaszać kierownikowi placówki.
- Dbać o należyty stan maszyn i urządzeń oraz porządek i ład w miejscu pracy.
- Wykonywać pracę w sposób zgodny z zasadami i przepisami bhp oraz przestrzegać wydawanych w tym zakresie zarządzeń i wskazówek przełożonych.

79. Jakże znasz środki polepszające warunki pracy?

Odp.

- Narzędzia do otwierania opakowań.
- Wózki transportowe różnego rodzaju.
- Drabinki i podesty.
- Urządzenia i sprzęt do spożywania posiłków.
- Odpowiedni sprzęt i pomieszczenia do odpoczynku.

80. Wymień narzędzia do otwierania opakowań?

Odp.

- Nóż z tępym końcem służy do otwierania worków do przecinania szpagatu, którym są zeszyte worki tkaninowe.
- Młotek i obcęgi używane do otwierania opakowań,
- Wyciągacz do gwoździ prętowy, używany do otwierania skrzyń drewnianych.
- Klin do otwierania beczek używany do wyjmowania dna lub wieka z beczek drewnianych.

- Podbijak drewniany, służy do otwierania beczek z obręczami drewnianymi.
- Młotek drewniany okrągły, używany pomocniczo do zbijania obręczy.
- Szczypce do cięcia drutu:
 - czołowe,
 - czołowo-przegubowe,
 - boczne,
 służą do przecinania taśmy stalowej i drutu przy skrzyniach drewnianych, pudełkach tekturowych itp.
- Klucz rozstawny tzw. francuski lub szwedzki, używany do otwierania beczek żelaznych i bębnow.
- Przecinak używany pomocniczo.
- Wkrętak stały używany do otwierania skrzyń drewnianych rozbieralnych.
- Korkociąg używany do otwierania butelek zamykanych korkiem.
- Klucz do otwierania konserw i pudełek metalowych.
- Nożyce duże, używane do otwierania opakowań z kartonu, worków papierowych, przecinania sznurka.

81. Jaki akt prawny reguluje zaopatrzenie pracowników w odzież?

Odp. Zarządzenie MHW Nr 121 z dnia 16.VIII.1962 r. oraz Zarządzenie MHW Nr 59 z dnia 30.IV. 1966 r. w którym tabela norm określa należność odzieży i obuwia dla poszczególnych stanowisk pracy.

82. Do czego zobowiązany jest pracownik w wypadku przedwczesnego zużycia przydzielonej mu odzieży z jego winy?

Odp. Pracownik zobowiązany jest zapłacić należność za odzież po odliczeniu należności za czas jej używania.

83. Kiedy pracownikowi przysługuje nowa odzież ochronna?

Odp.

- W wypadku przyjęcia pracownika do pracy.
- Po upływie przewidzianego czasokresu zużycia dotychczas posiadanej odzieży.
- W wypadku zniszczenia odzieży bez winy pracownika.

84. Jakie środki przekazu pouczają pracownika o zasadach stosowania przepisów bhp.

Odp.

- Prasa o tematyce bhp (Przyjaciel przy pracy).
- Plakaty i składanki propagujące tematykę bhp.
- Szkolenie z zakresu bhp.
- Wystawy, gablotki, filmy i przeźrocza o tematyce bhp.

VI. TECHNICZNE BEZPIECZEŃSTWO I HIGIENA PRACY

85. Jakie działanie na organizm ludzki wywiera prąd elektryczny?

Odp.

- Działanie parzące, spala ciało w miejscach styku z przewodem elektrycznym.
- Działanie paraliżujące, powodujące porażenie ośrodków nerwowych, które kierują pracą serca i narządów oddychania.

— Działanie chemiczne pod wpływem prądu zachodzą zmiany chemiczne w krwi, wywołujące zatrucie organizmu.

86. Od czego zależy stopień porażenia prądem elektrycznym?

Odp.

— Od drogi jaką przebywa prąd w organizmie człowieka.

— Od natężenia prądu przepływającego przez ciało.

— Od czasu przepływu prądu przez organizm ludzki.

87. Kiedy prąd przepływa przez ciało ludzkie?

Odp. Jeśli naszym ciałem zamkniemy obwód prądu a tym samym umożliwimy jego przepływ przez organizm ludzki.

88. Kiedy prąd elektryczny może spowodować śmierć człowieka?

Odp. Jeśli przepływa przez organizm ludzki pod natężeniem 1/10 ampera i porazi układ nerwowy i oddechowy organizmu.

89. Jak chronić się przed porażeniem prądem elektrycznym?

Odp.

— Przestrzegać, aby izolacja przewodów i części maszyn elektrycznych była cała i nieuszkodzona.

— Znać zasady obsługi urządzeń elektrycznych.

— Do naprawy urządzeń elektrycznych wzywać wyłącznie osoby wykwalifikowane.

— W czasie styczności z urządzeniami elektrycznymi w miarę możliwości stać na podkładzie izolującym (podkład gumowy), suche drewno, masa plastikowa nieprzewodząca prądu elektrycznego.

90. Co winien pracownik robić jeśli zauważy, że urządzenie elektryczne nie jest sprawne lub wykazuje prąd na częściach obudowy lub iskrzenie?

Odp.

- Natychmiast wyłączyć urządzenie z sieci elektrycznej (z gniazda wtykowego) i zaprzestać jego używania.
- Zgłosić awarię przełożonemu w celu jej usunięcia.

91. Czy wolno naprawiać bezpieczniki topikowe?

Odp. W żadnym wypadku nie wolno ich naprawiać, lecz należy wymienić je na nowe o tym samym amperażu.

92. Jakie zadanie spełniają bezpieczniki w instalacji elektrycznej?

Odp. Są sprawdzianem poboru właściwej mocy przez odbiorniki prądu i zabezpieczają instalację elektryczną przed pożarem.

93. Co należy zrobić, jeśli bezpieczniki często przepalają się?

Odp. Wezwać elektryka w celu sprawdzenia instalacji elektrycznej.

94. Co to jest instalacja ochronna?

Odp. Jest to instalacja zerująca lub uziemiająca urządzenie elektryczne i zabezpieczająca pracownika przed porażeniem w wypadku przebicia prądu na części zewnętrzne urządzenia elektrycznego.

95. Jakie znasz rodzaje instalacji ochronnej?

Odp. Uziemianie urządzeń elektrycznych lub zerowanie urządzeń elektrycznych.

96. Jak często i przez kogo winna być kontrolowana instalacja elektryczna.

Odp.

- W pomieszczeniach suchych (sklepy spożywcze, tekstylne, kantyny) co 3 lata.
- W pomieszczeniach wilgotnych (sklepy mięsne, kuchnie, garmazernie, garaże, warsztaty) co 1 rok.
- Instalacja może być kontrolowana wyłącznie przez elektryka upoważnionego do wykonywania tych prac.

97. Jakie urządzenia elektryczne muszą być podłączone do instalacji ochronnej?

Odp. Wszystkie urządzenia zasilane prądem elektrycznym o napięciu 220 V i wyższym — maszyny, lodówki, żelazka do prasowania, kuchenki elektryczne, maszyny szewsko-krawieckie itp.

98. Na czym polega uziemienie urządzenia elektrycznego?

Odp. Uziemienie polega na połączeniu metalicznym (przewodem miedzianym lub stalowym) obudowy urządzenia z dobrze przewodzącą instalacją wodociągową, taśmą lub blachą zakopaną w ziemi w miejscu wilgotnym i gwarantującym łatwy spływ prądu do ziemi.

99. Na czym polega zerowanie urządzenia elektrycznego?

Odp. Zerowanie urządzenia polega na połączeniu metalicznym obudowy urządzenia elektrycznego z przewodem tzw. zerowym instalacji elektrycznej. W tym przypadku przewód zerowy nie może być zabezpieczony bezpiecznikami lecz mostkowy w tablicy bezpiecznikowej. Przewód zerowy jest przepisowo uziemiony przy transformatorze przez Zakład Energetyczny.

100. Kto odpowiedzialny jest bezpośrednio za bezpieczeństwo pracy w sklepie, kantynie, zakładzie?

Odp. Kierownik sklepu lub zakładu.

101. Jakie czynniki polepszają warunki pracy w zakładzie i sklepie?

Odp.

- Właściwa organizacja pracy.
- Porządek na stanowisku pracy i zapleczu.
- Funkcjonalne ułożenie towaru i sprzętu pomocniczego.
- Odpowiednia temperatura pomieszczeń i właściwe oświetlenie stanowiska pracy.
- Odpowiedni zestaw narzędzi pomocniczych (drabinka, narzędzia do otwierania opakowań).

102. Jak powinien być przygotowany regał magazynowy?

Odp. Regał winien być przymocowany do ściany i posiadać listwy przekątne uniemożliwiające chwieianie się regału na boki.

103. Jak należy układać towary na regale?

Odp.

- Towary lekkie na górne półki.
- Towary ciężkie (słoje, konserwy, butelki) na półki dolne.
- Przestrzegać, aby ciężar towarów nie powodował nadmiernego uginania się półek.

104. Jak należy układać towary na regałach sklepowych?

Odp. Na górnej półce nie należy układać piramidy, stosy lub w inny sposób spiętrzać towary, gdyż grozi to upadkiem i skaleczeniem pracownika.

105. Jakie warunki powinna spełniać drabinka rozstawna?

Odp.

- Powinna posiadać zabezpieczenie przed poślizgnięciem.
- Konstrukcja drabiny winna być stabilna i zapobiegająca chwianiu się drabiny.

106. Czy do wspinania się na wysokości można używać stołów, skrzyń i innego sprzętu nie służącego do tych celów?

Odp. W żadnym wypadku — do tego służą drabinki, podesty i schodki przenośne.

107. Jaki sprzęt służący do odpoczynku biernego winien znajdować się w stoisku sprzedażnym (sklepie, kantynie)?

Odp.

- Wygodne siedzisko — krzesło.
- Stolik do spożywania posiłków w miarę możliwości w zacisznym miejscu.
- Sprzęt do przygotowania i spożycia posiłku (czajnik, szklanka, podstawka).

108. Jak należy układać towary paczkowane:

Odp. Towary paczkowane można układać w stosy w kształcie piramidy. Układane towary w stosach nie powinny przekraczać wysokości 3 metrów lub 6-ciu warstw.

109. Czego nie wolno robić przy stosie towarów?

Odp.

- Nie wolno opierać o stosy drabin,
- Nie wolno wchodzić na stosy worków i skrzyń.
- Wyciągać partii towarów ze środka stosu, lecz zdejmować towary wyłącznie od góry.

110. Jak winny być utrzymane klatki schodowe do piwnic i innych pomieszczeń?

Odp.

- Schodów nie wolno zastawiać żadnym sprzętem ani opakowaniami.
- Klatki schodowe oraz nadproża winny być oświetlone lub posiadać tablice ostrzegawcze, aby pracownik noszący towary nie potknął się.

111. Jak należy rozmieszczać towary w zapleczu?

- Odp. W zapleczu należy układać towary oddzielnie:
- łatwopalne,
 - chemiczne,
 - przemysłowe,
 - artykuły spożywcze.

112. Jak winny być utrzymane naczynia do produkcji gorącej?

Odp.

- Należy sprawdzić, czy zawieszenia czajników są mocne i czy w wyniku używania nity przytrzymujące uchwyt nie przetały się.
- Uchwyty przy garnkach od gotowania wody są mocne, a garnki posiadające luźne uchwyty należy wycofać z użytku.

113. Co usprawnia transport wewnątrzzakładowy?

Odp. Wózki, dźwigi, windy, rampy, pomosty, przejścia, drogi komunikacyjne (rozwinąć powyższe).

114. Jaka pojemność mogą mieć naczynia używane do produkcji gorącej?

Odp. Naczynia nie mogą przekraczać pojemności 50 ltr.

115. Co należy robić, aby uniknąć skaleczenia się szkłem ze szklanek, podstawek i kubków?

Odp. Należy wycofać z użytku naczynia wykazujące pięknięcia i uszkodzenia.

116. Jakie narzędzia pracy należy używać w działach mięsnych i garmażeriach?

Odp.

- Topory do mięsa odpowiednio oprawione z gładkimi i całymi trzonkami i zabezpieczeniami przed wypadnięciem topora.
- Piły metalowe do krojenia kości.
- Noże do rozbioru tuszy z rękojeścią zabezpieczającą przed ześlizgiem dłoni na ostrze noża.
- Maszyny do mielenia mięsa z zabezpieczonym wkładem mięsa uniemożliwiającym włożenie dłoni do ślimaka.

117. Jak należy obsługiwać wilki do mielenia mięsa?

Odp. Mięsa nie należy popychać ręką lecz specjalnym popychaczem drewnianym lub plastikowym z kołnierzykiem ograniczającym głębokość wkładu.

118. Jakie zagrożenia mogą zaistnieć przy obsłudze urządzenia chłodniczego?

Odp.

- Porażenie prądem elektrycznym w wypadku nie uziemienia urządzenia chłodniczego lub manipulowania przy instal. elektrycznej.
- Skaleczenie mechaniczne, jeśli agregat nie posiada osłony, a osoby niepowołane manipulują przy sprężarce.
- Zatrucie parami czynnika chłodniczego w wypadku nieuszczelności przewodu.

119. Jak powinien być zabezpieczony agregat chłodniczy?

Odp.

- Agregat wbudowany w urządzenie chłodnicze winien być zakryty pokrywą.
- Agregat wolno stojący winien posiadać osłonę z siatki metalowej.

120. Do czego winna ograniczać się obsługa urządzenia chłodniczego przez sprzedawcę?

Odp. Obsługa urządzenia chłodniczego winna ograniczać się do:

- uruchomienia urządzenia za pomocą odpowiedniego włącznika,
- zatrzymania urządzenia w wypadku zaburzeń w pracy agregatu i natychmiastowe wyłączenie z sieci elektrycznej,
- zatrzymanie urządzenia w okresie nieużytkowania,
- wezwanie montera chłodniczego (konserwatora) w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w pracy urządzenia,
- okresowego odśnieżania parownika.

121. Jak należy przeprowadzać odśnieżanie parownika?

Odp.

- Wyłączyć urządzenie z sieci elektrycznej,
- otworzyć drzwi urządzenia chłodniczego,
- opróżnić naczynie do wody znajdujące się pod parownikiem,
- po stopieniu się lodu, parownik i wnętrze lodówki umyć letnią wodą z proszkiem mydlanym.

122. Czego nie wolno czynić obsłudze przy urządzeniu chłodniczym?

Odp.

- Zbliżać się do agregatu z otwartym ogniem,
- zeszkrobywać lód z parownika lub innych części urządzenia,
 - myć zaworów rozprężnych, termostatów i przewodów elektrycznych,
 - wyłączyć urządzenie chłodnicze za pomocą termostatu,
 - zastawiać urządzenie chłodnicze opakowaniem, towarami i innym sprzętem.

123. Jakie zagrożenia może spowodować ulatniający się czynnik chłodniczy?

Odp.

- Zatrucie organizmu,
- zapalenie się i wybuch mieszaniny czynnika chłodniczego z powietrzem.

124. Jak objawia się zatrucie organizmu parami chlorku metylu?

Odp. Objawami zatrucia są bóle głowy, uczucie zmęczenia i czkawka. Po kilku godzinach pojawiają się zaburzenia wzroku w postaci widzenia przez mgłę, podwójnego widzenia, wymiotów.

125. W jaki sposób można uchronić się od zatrucia i wybuchu czynnika chłodniczego?

Odp.

- Przez lokalizowanie urządzeń chłodniczych w pomieszczeniach o kubaturze posiadającej co najmniej 4 m³ objętości na 1 kg czynnika chłodniczego,

— przez zapewnienie grawitacji naturalnej powietrza przez nie zastawianie szaf chłodniczych sprzętem i opakowaniami,

— nie używanie otwartego ognia w pobliżu agregatu.

126. Co to jest naczynie ciśnieniowe?

Odp. Jest to zbiornik zamknięty w którym ciśnienie wewnętrzne jest większe od ciśnienia zewnętrznego (atmosferycznego).

127. Wymień niektóre urządzenia pod ciśnieniem używane w WPH.

Odp.

— ekspresy do parzenia kawy,

— saturatory do wody sodowej,

— urządzenia do wytłaczania piwa z beczki,

— butle stalowe z węglikiem do wytłaczania piwa,

— kompresory powietrzne w warsztatach.

128. Kto sprawuje nadzór nad eksploatacją urządzeń ciśnieniowych?

Odp. Nadzór sprawuje Rejonowy Dozór Techniczny.

129. Co należy posiadać w czasie eksploatacji urządzenia ciśnieniowego?

Odp. Na każde eksploataowanie urządzenia ciśnieniowego należy posiadać pisemne zezwolenie Rejonowego Dozoru Technicznego.

130. Jak należy łączyć butlę z węglikiem z beczką do piwa lub saturatorem do wody sodowej?

Odp. Butla powinna być podłączona za pośrednictwem reduktora obniżającego ciśnienie tłoczonego gazu, gdyż w butli ciśnienie wynosi około 100 atm, natomiast beczka do piwa wytrzymuje ciśnienie około 2 atm.

131. Czy można podłączyć butlę z węglikiem bezpośrednio do saturatora lub beczki z piwem?

Odp. W żadnym wypadku nie należy tego czynić, gdyż może nastąpić rozerwanie urządzenia.

132. Co to jest reduktor do gazów?

Odp. Jest to urządzenie pozwalające obniżyć ciśnienie gazu pobieranego z butli i tłoczonego do beczki z piwem lub saturatora.

133. Co powinien posiadać reduktor do gazu?

Odp. Reduktor winien posiadać sprawnie działający manometr wskazujący ciśnienie w butli oraz drugi manometr wskazujący obniżone ciśnienie tłoczone do beczki lub saturatora.

134. Jakie ciśnienie robocze możemy używać do tłoczenia piwa z beczki?

Odp. Ciśnienie 0,7 do 1,0 atm.

135. Jakie ciśnienie możemy używać do produkcji wody sodowej w saturatorze:

Odp. Ciśnienie 3—4 atm.

136. Gdzie nie wolno ustawiać beczki, z której tłoczy się piwo?

Odp. Beczki nie wolno ustawiać pod ładą sprzedażną lecz winna być ustawiona za przegrodą w zapleczu, a najlepiej w piwnicy.

137. Gdzie powinien znajdować się manometr wskazujący ciśnienie gazu tłoczonego do beczki?

Odp. Manometr winien znajdować się w zasięgu wzroku sprzedawcy sprzedającego piwo lub wodę sodową (przy stanowisku pracy).

138. Co powinien posiadać ekspres do parzenia kawy?

Odp.

— Manometr wskazujący ciśnienie w kotle,

- wodowskaz wskazujący poziom wody w kotle,
- sprawnie działający zawór bezpieczeństwa,
- zezwolenie Rejonowego Dozoru Technicznego na eksploatację.

139. Jak powinien być układany towar na skrzyni ładownej samochodu?

Odp. Skrzynie, beczki inne ładunki pojedyncze muszą być ściśle układane w ten sposób, aby w czasie hamowania samochodu i na zakrętach nie nastąpiło przesunięcie się ładunku. Większe sztuki muszą być zabezpieczone przed przesuwaniami się klockami przybitymi do podłogi samochodu oraz listwami zabezpieczającymi przed przewróceniem. Miejsce siedzące dla robotnika nie może znajdować się z przodu ładunku, lecz z tyłu skrzyni ładownej.

140. Jak należy zabezpieczyć przed wypadkiem osobę przewożoną na skrzyni ładownej?

Odp.

- Należy wyznaczyć jej miejsce do siedzenia zabezpieczone przed wywróceniem się lub wypadnięciem.
- Zakazać jazdy w pozycji stojącej oraz na burtach samochodu.
- Pouczyć osobę przewożoną o niebezpieczeństwie przywrócenia się i potłuczenia w wypadku konieczności hamowania wozu,
- Omówić sposób sygnalizacji (porozumienia się z kierowcą) na wypadek obsunięcia się ładunku lub zachorowania osoby jadącej na skrzyni ładownej.

141. Kto jest odpowiedzialny za właściwy załadunek towarów oraz bezpieczeństwo osób przewożonych samochodem?

Odp. Odpowiedzialny jest konwojent, czyli osoba wyznaczona jako dysponent samochodu.

142. Jakie zasady bezpieczeństwa obowiązują przy pracy z benzyną etylizowaną?

Odp. Benzyna etylizowana zawiera czterochlorek łożwiu i jest trująca, a przenikanie jej do organizmu w postaci pynu lub spalin i nagaru jest bardzo szkodliwe dla zdrowia. W celu zabezpieczenia pracownika przed szkodliwym działaniem etyliny, należy przestrzegać n/w zasad bezpieczeństwa.

- Pracownik stykający się z etyliną winien być poddany badaniom lekarskim co 6 miesięcy.
- Zabrania się używania benzyny etylizowanej do mycia części samochodu.
- Do przelewania benzyny należy używać odpowiednie urządzenia z pompką lub gruszą gumową. Zabrania się ustnego przedmuchiwania przewodów paliwowych i rozpylaczy gaźników oraz zasysania ustami paliwa za pomocą węża.
- Zabrania się uruchamiania i utrzymywania w ruchu silnik samochodu zasilanego benzyną etylizowaną w zamkniętych pomieszczeniach (garażach).
- Rozbiórkę silnika i mycie jego części należy wykonywać w odpowiednim ubraniu ochronnym jak kombinezony, fartuchy igielitowe, buty gumowe, rękawice igielitowe, a rozlaną benzynę należy neutralizować za pomocą wapna chlorowanego z wodą w stosunku 1:4.
- W pomieszczeniach w których odbywa się rozbiórka i mycie silników powinna znajdować się nafta do mycia rąk i umywalka z ciepłą wodą. Pomieszczenie winno posiadać wentylację nawiewno wywiewną.

143. Do czego zobowiązany jest kierowca samochodu przed wyruszeniem w drogę?

Odp. Przed wyruszeniem w drogę kierowca zobowiązany jest:

- Sprawdzić sprawne działanie systemu kierowniczego oraz systemów hamulcowych samochodu,
- Sprawdzić stan zamocowania kół oraz stan ogumienia,
- Skontrolować wszelkie elementy osprzętu jak znaki rejestracyjne, kierunkowskazy wycieraczki oraz sposób prawidłowego zamknięcia drzwi kabiny i burty samochodu,
- Samochód przy którym stwierdzono usterki techniczne winien być odstawiony do warsztatu i nie wolno go eksploatować.

144. Na czym polega bezpieczna eksploatacja pojazdu w drodze?

Odp. W czasie prowadzenia pojazdu kierowca zobowiązany jest przestrzegać przepisów kodeksu drogowego obserwując drogę przejazdu i stosując się do znaków drogowych. Ponadto należy przestrzegać n/w zasad:

- prowadzenie samochodu, siadanie za kierownicą oraz manipulowanie przy zespołach samochodu osobom nieupoważnionym jest zabronione,
- w razie odczuwania senności, kierowca winien zatrzymać pojazd, zdrzemnąć się przez kilkanaście minut, gdyż tylko ten sposób uchroni go przed zaśnięciem przy kierownicy,
- kierowca po 10 godzinach jazdy zobowiązany jest przerwać pracę i udać się na spoczynek. Łączny czas

pracy kierowcy na jedną dobę nie może przekraczać 12 godzin pracy,

- Oddalając się od pojazdu kierowca winien zatrzymać silnik zabezpieczając go tak, aby uniemożliwić uruchomienie go przez osoby niepowołane, wyjąć kluczyk ze stacyjki oraz zacisnąć hamulec ręczny,
- Przy cofaniu wozu oraz w czasie przejazdu przez miejsca o słabej widoczności lub innych trudnych warunkach, należy stosować metodę naprowadzania przez osobę pozostającą na zewnątrz wozu i mającą dostateczny wgląd w jego otoczenie. W tych warunkach należy utrzymywać taką szybkość, aby można samochód w każdej chwili zatrzymać,
- kierowca ma prawo odmówić dojazdu do punktu docelowego, jeżeli dojazd do tego miejsca zagraża jego osobistemu bezpieczeństwu lub pozostałym osobom.

145. Jak należy posługiwać się butlami ze sprężonym gazem — obsługa nimi?

Odp.

- Przy transporcie nie wolno przerzucać, uderzać, uszkadzać oraz pozostawiać wilgoci,
- przechowywując w pozycji pionowej zabezpieczyć przed upadkiem,
- chronić przed działaniem wysokich temperatur,
- nie wolno napełniać butli innymi gazami niż te dla których butla została przeznaczona,
- składy, magazyny powinny posiadać równomierną temperaturę nie przekraczającą $+15^{\circ}\text{C}$,
- butle stalowe oraz z gazami sprężonymi i próżne winny być ustawione w odległości 1 m od grzejników centralnego ogrzewania, a od pieców i innych

źródeł ciepła z ogniem otwartym w odległości co najmniej 10 m,

- butle z gazami trującymi (chlor, fosgen) winny być przechowywane osobno od innych butli,
- sprawdzenie, czy butla zawiera gaz winno odbywać się za pomocą manometru — organoleptycznie wzbronione,
- naprawa uszkodzonych zaworów we własnym zakresie — wzbroniona,
- butle w zależności od zawartości gazu winny być pomalowane różnymi kolorami.

146. Na czym polega bezpieczeństwo pracy przy maszynach i urządzeniach występujących na stacjach obsługi, warsztatach mechanicznych?

Odp.

- Pomieszczenia i stanowiska robocze winny być należyte przystosowane do charakteru wykonywanej pracy,
- stanowisko robocze przewidziane do wykonywania dokładniejszych prac, należy umieszczać w bezpośredniej bliskości okien,
- podłogi winny być twarde i równe ognioodporne nie pylące i łatwo zmywalne,
- dla umożliwienia odpływu ścieków i zanieczyszczeń należy im nadać spadek w kierunku studzienek,
- przejścia przeznaczone do komunikacji wewnętrznej powinny być wolne i uprzątnięte z olejów i smarów,
- szerokość ich winna wynosić nie mniej niż 2 m,
- pomieszczenia wyposażone w maszyny i urządzenia zaopatrzyć w szczegółowe instrukcje określające dokładnie sposób użytkowania,
- pomieszczenia przeznaczone do wykonania prac

szczególnie brudnych, wyposażać w umywalki z bieżącą ciepłą i zimną wodą,

- obiekt powinien być wyposażony w odpowiednią do stanu zatrudnienia ilość urządzeń higieniczno-sanitarnych,
- rozmieszczenie pojazdów na terenie stacji obsługi powinno umożliwiać swobodne wyprowadzanie i wprowadzanie pojazdu.

147. Jak powinna być wyposażona i urządzona akumulatorownia i na co należy zwrócić szczególną uwagę, aby wykonywać pracę bezpiecznie.

Odp.

- Akumulatorownia winna być wydzielona z całości warsztatu,
- podłoga wyłożona okładziną odporną na kwas siarkowy,
- ściany wyłożone kwasoodporną warstwą,
- tablica rozdzielcza oraz agregaty ładowania lub prostownik winny być w oddzielnym pomieszczeniu lub ładowni,
- kwas winien być przechowywany w oddzielnym pomieszczeniu,
- akumulatorownia winna być wyposażona w sprawną wentylację,
- kwas należy przechowywać z dala od ognia w butlach szklanych umieszczonych w koszach wiklinowych,
- przenoszenia butli muszą dokonywać dwie osoby z uwagi na niebezpieczeństwo rozlania i poparzenia,
- podczas ładowania występuje możliwość wybuchu wodoru,

- przelewania kwasu należy dokonywać za pomocą odpowiednich przyrządów,
- ręczne przelewanie jest zabronione,
- przy otwieraniu butli nie wolno się nachylać,
- poparzone miejsce zmyć sodą, a następnie wodą,
- przygotowując elektrolit należy wlewać kwas do wody a nigdy odwrotnie,
- baterie akumulatorów należy łączyć wyłącznie przewodem izolowanym zaopatrzonym w kryte ołowiem złącza.

148. Jakim wymogom winna odpowiadać malarnia oraz jakie należy przestrzegać przepisy bhp?

Odp.

- Pomieszczenie odizolowane od innych pomieszczeń,
- ściany wewnętrzne wyłożone klinkierem glazurą, terakotą — materiałem nie palnym i łatwo zmywalnym,
- pomieszczenie winno być wyposażone w odpowiednią wentylację,
- wszelkie wyłączniki, silniki wentylatorów umieszczone winny być na zewnątrz pomieszczenia,
- wnętrza pomieszczeń należy chronić przed powstaniem iskier,
- palenie tytoniu surowo wzbronione,
- wszelkie przewody winny być uziemione,
- podgrzewanie osadu farby w puszkach zabronione,
- lakierowanie natryskowe na powietrzu dozwolone jest, lecz z zachowaniem właściwych przepisów w tym względzie,
- przy lakierowaniu należy stosować obowiązującą odzież ochronną i sprzęt ochrony osobistej.

149. Jakie przepisy należy stosować przy naprawie ogumienia oraz demontażu i montażu kół?

Odp.

- Naprawa ogumienia musi być wykonywana w specjalnych pomieszczeniach, podłoga winna być drewniana,
- pomieszczenie wentylowane,
- wyłączniki umieszczone na zewnątrz,
- nie wolno używać ognia otwartego oraz palić papierosów,
- demontaż oraz montaż kół należy wykonywać przy pomocy osłony zabezpieczającej (możliwość wyskoczenia pierścienia sprężynującego),
- ciśnienie powietrza w kole należy kontrolować ciśnieniomierzem,
- czynności związane z montażem i demontażem kół należy wykonywać sprawnymi narzędziami,
- używać odzieży, obuwia ochronnego.

150. Wymienić podstawowe zasady bhp przy obsłudze obrabiarek, szlifierek, wiertarek i pił tarczowych?

Odp.

- Stanowisko pracy winno być wyposażone w obowiązujące instrukcje obsługi,
- każda maszyna powinna mieć oddzielne włączenie i wyłączenie,
- pracownik pracujący przy obsłudze winien być zapoznany z instrukcją obsługi,
- każde urządzenie winno być przymocowane trwale do podstawy,

- przed opuszczeniem stanowiska należy maszynę wyłączyć,
- hamowanie urządzenia ręką jest zabronione,
- odzież ochronna pozapinana, na głowie nakrycia.

151. Wymienić obowiązki pracownika obsługującego urządzenie mechaniczne?

Odp. Do obowiązków pracownika należy:

- znać instrukcje obsługi, sprawdzić czy urządzenie jest sprawne,
- pracę na urządzeniu nowym oraz nowo naprawionym rozpocząć za zezwoleniem przełożonego,
- o zauważonych brakach, usterkach urządzeń zgłaszać przełożonym,
- utrzymywać należycie miejsce pracy obok urządzenia,
- dbać o urządzenie,
- nie dopuszczać do pracy osób postronnych.

152. Jak należy stosować i przestrzegać przepisy przy spawaniu, cięciu elektrycznym i acetylenowym?

Odp. Pracownik powinien:

- świadomie bez obciążeń psychicznych i fizycznych przystąpić do pracy,
- znać obsługę urządzeń, posiadać odpowiednie kwalifikacje,
- sprawdzić stan urządzeń i ich funkcjonowanie,
- właściwie organizować pracę (możliwość poparzeń, wybuchu),
- stosować odzież i sprzęt ochrony osobistej.

VII. BEZPIECZEŃSTWO PRZECIWPÓŻAROWE

153. Co powinien znać każdy pracownik w zakresie ochrony p-pożarowej?

Odp. Pracownik powinien znać:

- zagrożenie pożarowe istniejące w jego miejscu pracy,
- instrukcję przeciw pożarową a zwłaszcza obowiązki i zadania wpływające z niej dla każdego pracownika,
- sposób alarmowania straży pożarnej i zasady postępowania w razie pożaru,
- miejsce rozmieszczenia oraz sposób użycia podręcznego sprzętu gaśniczego.

154. Wymień niektóre podręczne środki gaśnicze?

Odp. Do podręcznych środków gaśniczych zaliczamy:

- wodę,
- suchy piasek,
- gaśnice pianowe,
- gaśnice śniegowe,
- gaśnice tetrowe,
- hydronetki wodne,
- hydronetki wodno-pianowe,
- gaśnice proszkowe,
- koce azbestowe,
- wiadra do wody — łopaty, tłumnice.

155. Jakie materiały nie możemy gasić gaśnicą pianową?

Odp. Ponieważ gaśnica pianowa wytwarza mokrą pianę przewodzącą prąd elektryczny, nie wolno gasić nią urządzeń i przewodów pod napięciem. Ponadto nie wolno gasić wapna, karbidu i innych materiałów wchodzących w reakcję z wodą.

156. Jaka gaśnicą możemy gasić urządzenia elektryczne?

Odp. Urządzenia elektryczne możemy gasić:

- gaśnicą śniegową,
- gaśnicą tetrową,
- gaśnicą proszkową.

157. Wymień obowiązki pracownika w zakresie ochrony p-pożarowej?

Odp.

- Wykonywać czynności zgodnie z obowiązującymi przepisami z pełnym zagwarantowaniem bezpieczeństwa pożarowego,
- utrzymywać stale w należytym porządku swoje stanowisko pracy oraz czuwać nad prawidłowym działaniem powierzonej sobie aparatury i urządzeń, czuwa aby nie spowodowały one pożaru,
- nie zastawiać sprzętu pożarowego i urządzeń przeciwpożarowych oraz przejść, jak również wyjść z pomieszczenia,
- usuwać niezwłocznie przyczyny mogące spowodować pożar, zaś stwierdzone niedociągnięcia, które nie mogły być usunięte we własnym zakresie, zgłaszać niezwłocznie właściwemu przełożonemu.

158. Wymień obowiązki pracownika po zakończeniu pracy?

Odp. Z chwilą zakończenia pracy należy:

- uprzątnąć swoje stanowisko pracy, usuwając wszelkiego rodzaju odpady i śmiecie na zewnątrz budynku lub do niepalnego pojemnika,
- wyłączyć dopływ prądu, gazu do obsługiwanych maszyn i urządzeń oraz wygasić i wystudzić urządzenia gorące,

- dokładnie podkręcać zawory gazu przy instalacji gazowej i butlach gazowych,
- sprawdzić, czy nie zachodzi możliwość powstania pożaru w wyniku zaprószenia ognia z papierosów w popielniczkach, koszach do śmieci i innych zakamarkach.

Wyposażenie apteczki

Nazwa leku — przedmiotu	Ilość
Benzyna	50 g
Jodyna	30 „
Kardiamid	10 „
Krople inoziemcowe	15 „
Krople miętowe	30 „
Krople waleriany	50 „
Kwas borny	20 „
Maść borna	20 „
Maść sulfatiazolowa	30 „
Nadmanganian potasowy	5 „
Soda oczyszczona (dwuwęglan sodowy)	50 „
Tabletki lub proszki do płynu Burowa	10 szt.
Tabletki od kaszlu	20 „
Tabletki pabialginy (cibalginy)	20 „
Tabletki polopiryny (aspiryny)	30 „
Agrafka długości 5 cm	5 „
Ceratka do kompresów lub papier parafinowa- ny o powierzchni 1/8 m ²	2 „
Chustka trójkątna	1 „
Gaza higroskopijna wyjałowiona	20 „
Łupki drewniane o wym. 8×20	2 „
Opaska elastyczna szer. 10 cm	1 „
Opaska uciskowa	1 „
Opatrunek osobisty	2 „
Opaska z gazy higroskopijnej 8 cm × 4 m	8 „
Przylepiec (poloplast) wym. 2,5×100 cm	2 „
Przylepiec z opatrunkiem (prestoplast)	4 „
Wata celulozowa opatrunkowa (lignina) 50 g	2 „
Wata higroskopijna opatrunkowa 10 g	5 „

Wata higroskopijna opatrunkowa 25 g	5	"
Kieliszek do lekarstw	1	"
Kieliszek do przemywania oczu	1	"
Szczypczyki anatomiczne dług. 10 mm	1	"
Termometr lekarski	1	"

Dyrektor

(—) ppłk mgr Józef Szczygieł

St. Referent d/s BHP i P.Poż.

(—) Adam Trojanowski

